

JOSEP PERARNAU I ESPELT

PERGAMINS DE GIRONA A COPENHAGUE

Fins ara, no sembla que entre nosaltres hi hagués notícia de l'existència de més de mig miler de pergamins procedents de comarques gironines en les sèries de manuscrits de la Biblioteca Reial de Copenhague. És explicable que, no tractant-se d'un volum unitari, la signatura de Ny kg Sml. 1719, 2.º no figure en el *Catalogus codicum latinorum medii aevi Bibliothecae Regiae Havniensis* d'Ellen Joergensen¹ i que per aquesta raó hom no en tingués notícia. L'únic camí d'accés semblava ésser, fins ara, el corresponent volum de l'inventari de manuscrits posat a l'abast del lector en un dels espais de la biblioteca esmentada.²

Hom pot endevinar la sorpresa en veure que l'ordenança em servia un carretó curull de set grans capsos en satisfer la meua petició de veure allò que hi havia sota la signatura acabada de citar. Els pergamins, a darrers de juliol i primers d'agost de 1983, es trobaven feia segles enrotllats amb tot allò que el pas dels anys posa en tals pergamins. Per això, el meu treball, atesa sobretot la limitació del temps del qual disposava, fou el de desenrotllar-los, eliminar-ne els nius de cucs o corcs, treure'ls la pols, veure molt per damunt la data i el contingut de cada document i escriure amb llapis un número aràbic al dors de cada pergami, d'acord amb llur progressiva sortida de la respectiva caixa i arribada a les meves mans.

El primer resultat d'aquest treball fou el de constatar que les unitats documentals no eren 700 (nombre potser equivalent a la suposició que cada caixa contenia un centenar de pergamins), ans només, si no m'erro, 564; que els documents de datació clara es distribueixen entre els segles XII-XVIII, de la manera següent: 2 són del segle XII, 23 del XIII, 98 del XIV, 95 del XV, 182 del XVI, 142 del XVII i 9 del XVIII, essent les dates extremes els anys 1154 (document reproduït més avall) i 1727; i que la llengua en la qual són redactats és normalment la llatina, essent-ho en català els assenyalats amb els meus números 42 (1546), 46 (1578), 63 (1519), 84

1. Copenhague 1926.

2. *Katalog over det store kongelige Biblioteks Haandskriftsamling 5 De enkelte Staters Historie*, f. 124: «Ny kgl S 2.º 1719. 700 Dokumenter latinske med Undtagelse af eet catalansk Style, fra Spanien, de fleste fra Gerona saec. XIII-XVII. — Købt af Eigil Fischer 1918».

(1641), 96 (1319), 107 (1651), 115 (1595), 125 (1585), 145 (1634), 159 (1621), 166 (1443), 175 (1422), 201 (1572), 208 (1665), 217 (1600), 237 (1584), 274 (1518), 285 (1649), 315 (1592), 319 (1621), 320 (1621), 321 (1546), 338 (1584), 358 (1631), 365 (1571), 374 (1418), 375 (1546), 379 (segle xv), 412 (1556), 422 (1694), 447 (1356), 493 (1603), 503 (1499), 511 (1569), 521 (final del segle XIII?), 530 (1597) i 553 (1553). Trenta-set en total.

La immensa majoria són documents privats: reconeixement de drets senyorial, establiment o modificació de censals, compra-ventes, actes de dotació de noies casadores, procuracions, testaments, fundacions de misses, etcètera. Això no obstant, com d'un mar de monotonia, emergeix de tant en tant algun detall d'interès. Així, per exemple, el pergamí numerat 18, de 5 d'octubre de 1629, ens innova que Joan Coromina i Antic Riba, pagesos i síndics del poble de Granollers de Rocacorba, rebien dels preveres Joan Font i Cosme Conill, beneficiats de la parroquial església de Sant Esteve d'Olot, procuradors, rectors i administradors del «Studii generalis Oloti», 120 lliures barceloneses, amb les quals aquests fundaven un censal de 120 sous anyals a favor de la institució docent esmentada, davant el notari Miquel Joan Ferrer, d'Olot. El document que porta el número 46 és un contracte entre Marianna de Sanceloni i Sunyera i setze particulars de Bàscara sobre ús d'aigua, «qui ve per lo rech del molí... per poder regar las llurs terras», datat el 21 d'abril de 1578. El número 62, de 13 d'agost de 1302, és un acte en virtut del qual Isaac, fill d'Escan, jueu de Girona, lloga una feixa i un «casale iuxta carrariam Savaneriarum», sota senyoriu del sagristà segon de la Seu de Girona, a Berenguer d'Olivera; les signatures dels jueus són en hebreu. En el número 555, datat a Castelló d'Empúries el 18 de setembre de 1424, Pere Andreu, neòfit, i la seva muller Elionor estableixen un censal de 50 lliures damunt béns de Francesc Vilar, prevere de la mateixa vila.³ La lletra del document 324, datat a Barcelona el 4 de maig de 1474, és molt semblant a la tan personal del notari i humanista Pere Miquel Carbonell. Pel número 14 sabem l'existència d'un escrivà de Girona, Miquel Güell, el 1430, i pel 198 la d'un de Vic, Guillem de Terrers, el 1337. En el ja esmentat número 14 consta un Miquel Pere, estudiant d'Arts a Girona el 1430. Alguns dels documents transcrits més avall ofereixen textos particularment interessants.

3. L'interès del document rau en el fet de presentar la situació del jueu convers en relació als rèdits que podia treure del seu diner. El jueu no convers cobrava, normalment, el 20 per cent anyal del diner prestat. El cristià, també el jueu convers, s'havia d'acontentar establint censals que li rendien el cinc per cent anyal (una lliura de capital posat en cens rendia normalment un sou).

Ultra l'acta principal, la gran majoria de documents porta en el dors alguna nota, generalment resum del contingut amb indicació de la data de percepció de drets, si el document hi fa referència, com en el cas dels censals. Però hi ha d'altres anotacions, de naturalesa arxivística, que ens permeten de conèixer els fons documentals on fa segurament un parell de segles es trobaven molts dels documents ara a Copenhague. Vegem-ne alguns casos amb un cert detall:

Un grup relativament nombrós de pergamins porten al dors la paraula OZOR seguida d'una xifra aràbiga; n'he comptats trenta-un i nou més que porten la paraula però no la xifra (o almenys aquesta no és visible); alguns tenen, de més a més, una altra xifra que indica globalment el segle al qual pertany el document, així, per exemple (1200), si és del segle XII.

Un altre grup no tan nombrós és el format pels pergamins procedents del convent de mercedaris de Girona. Porten al dors la indicació del llibre i el número correlatiu de document on el text era transcrit. Així, el document n. 519 té al dors *Lib. 3, n. 1*; l'actual document número 6 diu *Lib. 5, n. 87* i el document número 22 resa *Lib. 6, n. 119*. Només aquests tres llibres són esmentats en els pergamins de Copenhague, però això ja ens permet de saber que el convent de la Mercè de Girona copiava els instruments econòmics en llibres, en cada un dels quals els documents encetaven numeració a partir del número u, i que tals llibres eren almenys sis. Se n'ha salvat algun? Sis documents més dels conservats a Dinamarca pertanyien al volum cinquè i quatre al sisè.

Una altra institució relativament ben representada és el benefici de santa Margarida del monestir de Sant Daniel, de Girona. Solen portar la fórmula «És del benefissi de santa Margarida de sant Daniel de Girona» i en línia diversa, l'any de la data i el número correlatiu que el document ocupa entre els del mateix any. Així, per exemple, el document número 52, ultra la frase ja transcrita, diu «1442 n.º 14». Onze altres documents comparteixen les característiques esmentades i dos altres només la nota de possessió del benefet. Dos més pertanyen a sant Daniel: el número 425 a l'abadessa i el 117 a la sagristia.

Encara que amb no tanta abundància com les acabades de citar, d'altres institucions gironines tenen documentació a Copenhague. La Seu, per exemple, hi és representada amb pergamins que pertanyen a la sagristia segona, n. 310; a la capella de Santa Maria, n. 83; a la capella del Claustre, n. 105; als aniversaris presbiterals, n. 128, 192, 207, 208, 346, 366, 376 i 463; a l'almoïna del pa, n. 173; a l'hospital de la Seu, n. 307 i 309; a l'altar de Sant Joan, n. 396; al benefet de santa Caterina, n. 399 i 536; als aniversaris de la Seu, n. 466; i a la prebostia de maig, n. 470. Sant Feliu, ultra els documents n. 271, 322 i 527, que fan referència a la col-

legiata, n'hi té vuit d'altres relatius al benefici de la Mare de Déu de Gràcia, n. 130, als aniversaris comuns, n. 273, 349, 361, 419, 543; i a la prebostia de juny, n. 482 i 522. Pertanyia a Sant Pere de Galligants el n. 284 i a la seva sagristia el n. 174. Era de sant Francesc de Girona el document n. 210, de l'antic col·legi de jesuïtes el n. 483, d'un benifet establert en el col·legi d'En Beuda, el n. 515, de la Confraria de mestres de cases i picapedrers el n. 494 i de la Confraria de sastres el document n. 179. La família dels la Via és representada per tot un ròtul amb reconeixements diversos de senyoriu a favor d'Eimeric de la Via, n. 534.

Els pobles gironins hi són abundantment representats: Arbúcies, n. 70 i 289; Anglès, n. 98; Arenys de Munt, n. 200 i 550; Begudà, n. 50; Brunyola, n. 47; Calella, n. 561; Cassà de la Selva, n. 38 i 71; Caldes de Malavella, n. 61; Castelló d'Empúries, n. 498 i 559; Camprodon, n. 101; Corçà, n. 319 i 320; Franciac, n. 104; Ginestar, n. 39; Juià, n. 121; Orriols, n. 151; Paret Rufí, n. 341; Peralada, n. 541; Rabós, n. 72; Riudellots, n. 472; Ruplà, n. 490; Salitja, benefici de Santa Maria, n. 413, 420, 468, 499, 500, 532, 535, 547 i 557; Salt, n. 280; Sant Gregori, n. 119, 237, 304; Sant Feliu de Guíxols, n. 488; Sant Feliu de Pallarols, n. 540; Sant Julià de Ramis, n. 262 i 546; Sant Miquel de Cruïlles, Papers de Sala, n. 147, 171, 285, 286 i 295; Sant Miquel de Madremanya, n. 368; Santa Coloma de Farners, n. 13; Vilabertran, n. 193 i Vilacolum, n. 148.

Són relativament abundosos els documents que semblen pertànyer al mas Dalmau de Cartellà, amb la pròpia numeració al dors: «N.º 1» equivaldria a l'actual 190; N.º 19 = 144; N.º 21 = 44; N.º 30 = 228; N.º 32 = 406 (cal advertir que el número actual 549 porta el mateix N.º 32); N.º 35 = 9; N.º 45 = 313; N.º 46 = 93; N.º 48 = 91; N.º 63 = 391; N.º 85 = 87 i N.º 96 = 249. Hi ha tota una altra colla de documents que podrien procedir de la mateixa família; n'he comptats divuit. Un altre mas documentat és Mas Gornau en el n. 324.

L'anotació de l'inventari per a ús dels lectors de la Biblioteca Reial de Copenhague informa que el conjunt gironí fou comprat l'any 1918 a Eigil Fischer.⁴ Antoni Tobella em comunica des de Londres que el mateix indi-

4. Del mateix Eigil Fischer procedeix l'actual fascicle de la mateixa biblioteca Ny kgl Samling 1875 2.º, el qual sí consta en el *Catalogus* esmentat en la nota 1, p. 384, perquè forma com un llibre, encara que només sigui escrit en les cares carn del pergamí (és, doncs, escrit com si fos un document, però enquadrinat o almenys relligat com si fos un llibre). Conté una sèrie de reconeixements de senyoriu a favor del benefici de Sant Andreu, de la parròquia de Juià; els del cos del fascicle, ff. 4º-21º pertanyen als anys 1508-1509; els de les pàgines inicials i finals, clarament afegits,

vidu venia a la British Library els actuals «Additional Charters 62.604-62.681», grup de documents de l'any 936 a 1496 en gran part del Vallès, però també d'altres indrets de Catalunya, i suggereix que «seria interessant d'acorrallar dades sobre aquest home, car sembla responsable d'un cert nombre de "desaparicions"». Gràcies per la notícia i ací va la meua primera col·laboració.

Els vuit documents reproduïts⁵ a continuació han estat triats perquè des de diversos punts de vista han semblant interessants i no volen ésser res més que una mostra d'allò que encara hi ha en les set capsas de Copenhague.

Barcelona, 4 de juny de 1984

DOCUMENTS

1

1154 desembre 28. Girona

Copenhague, Det kongelige
Bibliotek, Ny kgl. Sml.
1719, 2.º (310)

Pere Ramon de Peratallada, canonge de la seu de Girona, concedeix als esposos Pere i Beatriu Julià i a llur fill Bernat el mas del terme i parròquia de Sarrià de Ter que fou de Ramon Jofre, amb les condicions expressades en el conveni.
Pergamí. 183 × 322 mm. Al dors, resum del contingut, «iiii. Z.» i «N.º 61».

[Pateat] cunctis presentibus et futuris quoniam ego Petrus Raimundi de Petra Incisa, Gerundensis ecclesiae canonicus, assensu et uoluntate domini mei, Guillelmi, Sancti Felicis G[erund]e abbatis, [do] tibi, Petro Iuliani et uxori tue Beatrici atque Bernardo filio uestro ipsum mansum ad pagesiam, qui fuit Raimundi Gaucefredi, in uilla de Serriano et in parrochia Sancti Pauli de Serriano cum omnibus suis pertinenciis et exitibus et regressibus suis et omnibus in se qualicumque modo pertinentibus, ad faciendam ibi omnem uestram uolun-

---

arriben fins a la dècada de 1530. Creuria que llur interès principal podria raure en els noms propis de les diverses peces de terra o parts del terme: heus-ne alguns: Campdorà, Torrent de Sant Pere, Entreforc, Ferreria, Conquelles, Terrats, Cellera de Gornau, Balasait?, Gorcs, Rases, Gronciac, la Fira de Celrà, mas Ros, Vallbroc, etc.

5. En el document final, la transcripció s'ha guiat per les normes següents: redueixo a una la doble ff inicial (no la final: Nayolff), normalitzo majúscules i minúscules, i/j, v/u, nichil, michi/nihil, mihi; la «y» amb línia d'abreviatura sobreposada és transcrita «ny» fora del cas en què l'original tingui «yn», com és ara «Capdayn»; també normalitzo «Querós» introduint «u», perquè l'escrivent l'ha introduïda alguna vegada. No normalitzo l/l.

tatem. Tali modo, quod dictum mansum habeatis, ut bene eum condirigatis et construatis de domibus et edificiis omnibus, que ibi necesse fuerint, et laboretis bene ipsas terras iamdicti mansi ut melius poteritis et donetis inde annuatim pro censu in Natali Domini mihi et successoribus meis tres solidos denariorum Gerundensis monete et ipsum acrarium fideliter, quod ex ipsis terris exire debet, et inueniam ego semper in uobis aut successores mei inueniant illud omne bonum seruicium, quod dominus inuenire debet in suis fidelibus hominibus. Si autem, tu, Petre Iuliani, prius obieris quam uxor tua Beatrix, remaneat predictus mansus cum suis tenedonibus Beatrici tue uxori in uita sua et sit inde femina mea solida et franca ac Gerundensis aeccliesiae uel successorum meorum, in tali uidelicet ratione, quod ibi assidue maneat. Post obitum uero eius, reuertatur predictus mansus et omnia iamdicta Bernardo prelibato, filio uestro, qui assidue permaneat in iamdicto manso cum omni suo auere, et sit homo fidelis meus et solidus ac Gerundensis ecclesiae successorumque meorum ita, uidelicet, ut ibi inueniamus eum quotidie manentem ego uel successores mei ad nostrum seruicium bonum et fidelitatem. Et non sit uobis iamdictis licitum dare uel impignorare aut aliquo modo alienare aliquid ex iamdicto manso uel de meliorationibus ibi factis absque consensu mei uel successorum meorum. Si uero predictus Bernardus in iamdicto manso manere noluerit, ita ut sit solidus meus et aliorum qui post me uenturi sunt, statim ueniat predictus mansus cum omnibus augmentationibus et meliorationibus ibi factis sine ullo retentu, solide et libere [in] potestate mea uel successorum meorum ad faciendam nostram uoluntatem. Et si Bernardus iamdictus obierit sine infante de legitimo coniugio stans in eodem manso, reuertatur prescriptus mansus et omnia iamdicta integritate cum omnibus meliorationibus et augmentationibus uel acquisitionibus, que ibi fuerint facte, Raimundo, filio predicti Petri Iuliani et Sicardis, eius uxoris olim defuncte, qui maneat in prescripto manso ad seruicium nostrum uel successorum meorum et sit inde homo meus solidus et liber uel Gerundensis ecclesiae. Quod si facere noluerit, predicta omnia, totum ab integro, ueniant ad dominium et potestatem mei et prelibate Gerundensis aeccliesiae. Et, si omnes mortui fuerint absque infantibus [de legitimo coniugio], reuertatur predictus mansus, cum omnibus meliorationibus que ibi fuerint facte, in potestate Gerundensis aeccliesiae absque aliqua inquietacione. Si quis contra hec ad irrumpendum uenerit, non ualeat, sed duplam uobis compositionem persoluat. Actum est hoc v kalendas ianuarii anno XVIII regni Ledouici regis iunioris.

✠ Guilielmus, sancti Felicis abbas. PETRUS LEVITA. PETRUS IPODIACHONUS.

SSS Bernardus presbiter, qui hoc rogatus scripsi, cum litteris suprascriptis in XIII linea <«stans in eodem manso»>, prenotato die et anno.

1208 (1207) gener 1. Girona

Copenhague, Det kongelige
Bibliotek, Ny kgl. Sml.
1719, 2.º (309)

Alemaný d'Aiguaviva, sagristà de la seu de Girona, amb consentiment de bisbe i capítol, posa totalment a mans de l'hospital dels pobres de Girona la propietat del mas de Sarrià pel preu de quatre-cents cinquanta sous.

Pergamí. 352 × 201 mm. Al dors: resum del contingut de l'acta. Resta de dues dobles en tota la llargària del pergamí. Una taca no permet de llegir el final de la línia 10. La humitat ha perjudicat la lectura de la part final de les línies 15-17, àdhuc esborrant lletres.

Sit notum cunctis quod ego Alamandus, Gerundensis ecclesie sacrista, procurator candelarum altaris beate et gloriose uirginis Marie, consilio et uoluntate domini Arnalli, Dei gracia Gerundensis episcopi, et tocuis capituli, dono, laudo, concedo atque in perpetuum diffinio Deo et hospitali pauperum Gerunde et tibi, Poncio, eiusdem loci aministratori, totum illum mansum de Seriano, cuius scilicet pagesia a Gaufrido de Mediniano et Ramundo de Clota, procuratoribus candelarum altaris beate Marie, ipsi hospitali dudum fuerat concessa. Hanc inquam diffinicionem predicto hospitali sic facio, ut habeat et teneat predictum mansum per alodium franchum perpetuo, cum exitibus et ingressibus et pertinentiis et tenendonibus et cum omnibus ad predictum mansum pertinentibus. Ita quod ego, uel aliquis successorum meorum ibi aliquem censum uel usaticum seu aliquod seruicium, quod dici uel excogitari aliquo modo possit ratione domini seu alio aliquo iure non exigamus nec exigere ualeamus. Set sit predictus mansus cum omnibus pertinentiis suis et tenendonibus in dominio et proprietate predicti hospitalis per alodium franchum [perpe]tuo sine omni retentu, quem ibi et inde non facio. Nec liceat alicui presencium uel futurorum predictum mansum ab ipso hospitali sine consensu capituli alienare uel stabilire. Et cum hac presenti scriptura possessionem et plen[am] proprietatem predictarum rerum ipsi hospitali in perpetuum trado atque assigno. Et propter hanc diffinicionem confiteor me, per manus Poncii aministratoris predicti hospitalis, .cccc.l. solidos denariorum Barchinonensium de bonis suis recepisse. Ita quod ego uel aliquis successorum meorum predictum hospitale de non numerata pecunia data non ualeam conuenire, quos in hutilitatem et comodum predicte cande, cuius manus erat euidenter, pono atque <exquiram?>. Si quis hoc rumpere uoluerit, non ualeat, sed iram Dei omnipotentis incurrat et cum Iuda proditore penas inferni in eternum sustineat. Actum est hoc kalendis Ianuarii anno Domini M^oCC^oVI^o.

Gui[ll]elmi SSS de Cabanellis

✠ ARNALLUS, Dei gracia Gerundensis episcopus   ✠ Bernardus de Monte Palatio, Jmpuritanenssis archileuita   ✠ Alamandus de Aquauuia, Gerundensis sacrista   ✠ Raimundus, Gerundensis archileuita   ✠ Deodatus de Terradis, Bissullunensis archileuita   SSS RAIMUNDUS de Monte Rubeo   SSS Petrus de

Catteno (?) S Petri de Pineto

S Poncius de Quarto, presbiter Ego magister Poncius subscribo

✠ Magister Bernardus SSS Arnallus de Caciano, presbiter et canonicus

SSS Ego EGIDIUS presbiter et canonicus subscribo

SS Petri de Palacio

S Petrus de Locustaria, presbiter et sacrista secundus

ARNALRUS DE FONTE Episcopo SSS presbiter et canonicus

SSS ARNALLUS leuita hec scripsit die et anno prefixo

3

1217 juliol 30. Girona

Copenhagen, Det kongelige
Bibliothek, Ny kgl. Sml.
1719, 2.º (307)

Arnau de Paret Ruft ven a l'Hospital dels pobres de Santa Maria de la Seu de Girona, per dos-cents vint sous, dues masoveries i dues feixes de terra a Domeny.

Pergamí. 427 × 188 mm. Al dors: resum del contingut de l'acta.

Sit notum cunctis quod ego Arnallus de Pariete Roffino, per me et per meos presentes et futuros bono animo et spontanea uoluntate nulliusque suadentis ingenio, vendo et cum hac presenti publica carta omni tempore ualitura liberando trado Deo et Hospitali pauperum sancte Marie Sedis Gerunde in manu et potestate magistri Arberti, eiusdem comendatoris, in perpetuum illas duas bordas quas habeo medium per medium cum ecclesia sancti Felicis Gerunde per alodium franchum in villa de Domèn et duas feixias de alodio quas habeo super uillam de Domèn, unam, scilicet, iuxta fexiam Dalmacii de Domèn, versus orientem, et iuxta tenedonem Guillelmi de Todoliano, versus occidentem. Et aliam iuxta aliam fexiam dicti Dalmacii de Domèn et fexiam Bernardi de Pecione, cum exitibus et ingressibus et pertinentiis et tenedonibus et hominibus et feminis et terris cultis et heremis et censibus et usaticis et agrariis et omnium rerum dominiis sive exactionibus ac proventibus et cum omnibus aliis in eis habentibus eisque qualicumque modo pertinentibus, pro ducentis viginti solidis Barchinone valentibus marcham argenti quinquaginta solidorum, quos confiteor me a te de bonis tuis numerando recepisse, renunciando excepcioni non numerate peccunie. Et ideo, de meo iure in dominium et potestatem ipsius Hospitalis in perpetuum trado ad omnem suam uoluntatem faciendam per franchum alodium sine omni retentu, quem ibi uel inde non facio, omnibus meis uocibus et rationibus et omnium meorum inde perpetuo extinctis. Et si aliquo iure scripto vel non scripto sive exceptione vel occasione aliqua in futurum huic contetui (?) obuiam ire possem, illi iuri omnino in perpetuum renuncio. Si quis hoc inrumpere uoluerit, non ualeat, sed sola presumptione iram Dei Patris omnipotentis incurrat et cum Iuda proditore dampnatus in infernum porcionem suam accipiat. Actum

est hoc tertio kalendas augusti anno Domini m.cc. septimo decimo. Sig[†]num Arnalli de Pariete Roffino. Sig[†]num Berengarie, matris eius, qui hoc firmamus firmarique rogamus. Sig[†]num Bernardi de Salto. Sig[†]num Petri de Abbacia. Sig[†]num Renalli de Podio. Sig[†]num Petri Anfós Petrasii. Sig[†]num Bernardi de Lemena.

BURDUS Sancii, qui hoc scripsi, cum litteris dampnatis in nona linea die et anno quo su-SSS-*pra*.

BURDUS Stephani, Gerundensis canonicus et publicus notarius, subscribo SSS.

4

1234 desembre 1. Osor
1354 novembre 17. Osor

Copenhague, Det kongelige
Bibliotek, Ny kgl. Sml.
1719, 2.º (2)

Certificació de la sentència, confirmada pels presents, donada davant la porta de l'església parroquial d'Osor, entorn de la mesura legal del vi que s'importava de Tona.

Pergamí. 148 × 222 mm. Al dors: «Osor 29» i «1200» i frases que semblen de resum, molt esbalaïdes.

Hoc est translatum fideliter sumptum a quodam originali, cuius tenor talis est: «Anno Domini incarnationis m cc xxx iii, kalendas decembris, Bernardus de Ripa, ante hostium sancti Petri Osoris, in presencia probis hominibus et mulieribus et in manu Petri de Rexs, presbiteri ecclesie Osoris, et in hoc tenentes locum Salamon baiulus domini regis in Catalonia, iuravit et dixit se vidisse quia Petrus de Rieria et Petrus, filium suum, baiulus domini regis in Osorius, liberaverunt vinum de Tona multas vices in mansum de Palatio et in mansum de Plana et in mansum de Umbreris uno anno, et in mansos de Becesdes alio, et in mansos de Nogeredas alio anno cum presenti canada tornegada et ferada et vetula de castanarium. Unde, Bernardus de Paba in isto anno vinum de Tona recepit et ipsa canada est de Bernardo de Rexs et dixit per sacramentum quia dicta canada est media quartera vetula, unde omni tempore vinum de Tona liberatum fuit ipsis, qui vinum receperunt. Interrogatus fuit a Petro de Rexs de tempore. Dixit se scienter, possit abere xl et viii annos. Petrus de Plana iuravit et dixit sicut Bernardus de Ripa. Raimundus de Corba iuravit et dixit sicut Bernardus de Ripa. Petrus Manfre iuravit et dixit sicut Bernardus de Ripa. Petrus de Casalis iuravit et dixit sicut Bernardus de Ripa. Guillelmus Godamir iuravit et dixit sicut Bernardus de Ripa. Vincentius de Podio iuravit et dixit sicut Bernardus de Ripa. Guillelmus, presbiter de Saliceda, iuravit et dixit sicut Bernardus de Ripa et plures (!) dixit quia ipse de sua manu, mandato Ferrarii de Riera, liberavit vinum cum dicta canada et erat media quartera; et dixit: «plures, quando non dabant vinum, dabant .LXXX. solidos de [ter]no per ipsum vinum», et hoc vidit multas vices.

Petrus de Rexs, presbiter ecclesie Ossoris, qui supra dictis tes[ta]tus mandato Salamon, baiulus domini regis, scripsit die et anno qui SSS supra.

Sig^onum Petri de Cudina, beneficiati in ecclesia sancti Petri de Osorio, regentis scribaniam eiusdem pro discreto Guillelmo de Rocha, rectore eiusdem, qui hoc translatum scripsit XVII^a die mensis novembris anno a nativitate Domini M CCC L quarto et auctoritate domini episcopi Vicensis clausit.

5

1272 (1271) febrer 18. Girona

Copenhague, Det kongelige
Bibliotek, Ny kgl. Sml.
1719, 2.º (386)

Berenguer de Cistella, jutge, dóna sentència en un contrast entre Arnau Ribot, beneficiat de l'altar de Santa Margarida a Sant Daniel de Girona, i Guillem de Vilanova entorn de drets feudals d'aquell sobre terres d'aquest, sentència que recull les posicions de les dues parts contrastants.

Pergamí. 630 × 445 mm. Notes diverses al dors: «Parvi valoris». «Ès del benefissi de santa Margarida de sant Daniel de Gerona». «Sentència quantra En Vilanova de Padriyà, que fa tascas». «Són de mossèn Puig, domer de la Pera». «1271, N.º 57».

Mota questione inter Arnaldum Riboti, clericum et administratorem altaris Sancte Margarithae, quod situm est in monasterio sancti Danielis, agentem, ex una parte, et Guillelmum de Villanova, hominem proprium ipsius altaris, se, ex altera, defendentem, sub examine Bernardi de Cistella, iudicis in ipsa questione constituti a dicto Arnaldo Riboti, ipse Arnaldus Riboti dicto Guillelmo de Villanova suum libellum sive petitionem de mandato iudicis optulit in hunc modum:

«Ponit Arnaldus Riboti, administrator sive clericus altaris sancte Margarithae, siti in monasterio sancti Danielis, nomine suo et ipsius altaris, contra Guillelmum de Villanova hominem, nomine altaris predicti conquerendo et dicens quod ipse Guillelmus de Villanova tenet pro eo racione altaris predicti mansum sive mansatam, quam inhabitat, cum pertinentiis suis et unam bordam vocatam "Terratz", et alium mansum, vocatum de "Costa", in parrochia de Pedriniano et omnes alias terras et possessiones quas habet et tenet, exceptis illis dumtaxat, quas pro aliis dominis hostendere poterit se tenere. Unde, cum de quibusdam terris predictis, dictus Guillelmus de Villanova iniuste [contradictat] dicto Arnaldo Riboti prestare census et agraria debita, ea penes se indebite retinendo, petit dictus Arnaldus Riboti, nomine antedicto, predictum Guillelmum de Villanova compelli ad prestandum sibi de cetero census et agraria supra dicta et de subtractis a viginti quinque annis citra, que extimat annuatim sex migerias bladi ad mensuram Gerunde, sibi plenarie satisfieri et in hiis dictum Guillelmum sententialiter condempnari et sibi adiudicari».

Ad quem libellum, Poncius de Saus, quem Guillelmus de Villanova procuratorem instituit apud acta, litem contestando, respondit et negavit posita ut ponuntur et narrata ut narrantur et dixit petita fieri non debere. Et exacto hinc

inde iuramento calumpnie a dicto Arnaldo Riboti et eo prestito ab utraque parte, ipse Arnaldus Ribod perseveravit iuramento in hiis que posuit in libello. Et Guillelmus de Villanova, aprobans [responsi]onem factam per dictum procuratorem suum in eadem responsione, extitit iuramento. Postea vero, dictus Arnaldus Riboti peccit a dicto Guillelmo de Villanova ut daret sibi in scriptis omnes possessiones mansi de Villanova, in quem (!) ipse inhabitat, et mansi de Costa et [bor]de de Te[rr]atz, quam ipse Guillelmus tenet et possidet, ipsas videlicet quas pro dicto altari se asserit possidere et quas in eisdem mansi et borda pro aliis dominis tenet et illas quas pro alodio asserit se tenere, nominando in eisdem affrontaciones et agraria et census quem [prestat] et illas de quibus non prestat agraria neque census. Quas possessiones, sive teneantur pro dicto altari sive pro aliis dominis, sive ipsas quas pro alodio se asserit tenere, ipse Guillelmus eidem Arnaldo dedit in scriptis, nominando in eisdem census et agraria que inde prestabat pariter atque dabat, et illas de quibus nichil dabat, videlicet in hunc modum:

«Confitetur et concedit Guillelmus de Villanova quod tenet pro altari Sancte Margarite predicto caput mansum in quem (!) inhabitat in villa de Pedriniano et prestat inde pro censu annuatim duo paria gallinarum predicto altari. Item, tenet in dicto capite manso de Casadaval quandam domum, que est contigua suo manso et prestat unam gallinam de censu manso de Casadaval. Item, tenet ibi quendam clausum, qui affrontat ab oriente in tenedone mansi de Casadaval, a meridie in honore qui fuit Petriniani de Villanova et prestat inde pro censu dicto altari annuatim in uno anno duodecim denarios bone monete et unam migeriam de cibario et in alio anno duos solidos bone monete et unam migeriam de civata et non donat inde agraria expletorum. Item, tenet pro dicto altari duas fexias vinee apud Rochas, que affrontat ab oriente in vinea Palaraffani, a meridie in fexia Petri de Letone. Item, tenet aliam fexiam vinee in dicto loco et prestat et tenetur prestare de istis tribus vineis tascam et braciaticum. Item, tenet unam vineam pro dicto altari in loco vocato Pontenal, que affrontat ab oriente in vinea, quam ipse Guillelmus ibi tenet pro Sancto Martino de Costa et prestat inde tascam et braciaticum. Item, tenet pro dicto altari unum campum in loco vocato Val Martés, qui affrontat ab oriente in Serra de Monte Acuto, ab occidente in torrente, quem campum stabilivit ei Guillelmus clericus, quondam rector altaris Sancte Margarite, et non tenetur inde prestare agraria nec prestitit postquam s[ibi] fuit stabilitus, quod stabilimentum per Arnaldum Ribod sibi extitit denegatum et ipse Guillelmus non probavit illud stabilimentum. Item, tenet unam fexiam terre in loco vocato Aguas, ex predicto pacto et condicione proxime posita, quod pactum et condicionem dictus Arnaldus Riboti negavit et ex adverso nihil fuit probatum. Item, tenet unum toronum terre in loco vocato Riudoyne et affrontat ab oriente in via publica, ab occidente in riparia et non donat agraria inde nec tenetur dare, quod paratus est hostendere suo loco et tempore. Et Arnaldus Ribod negavit quod dictus Guillelmus non teneatur prestare inde agraria et dictus Guillelmus non hostendit in iudicio quod ad prestanda inde agraria non teneretur. Item, tenet unum campum As Pontenal et affrontat ab oriente in vinea ipsius Guillelmi et non donat inde agraria, cum

dicat ipsum esse alodium, et postea non hostendit, cum hoc ex adverso extiterit denegatum. Item, dicit quod non credit tenere pro dicto altari illum campum de Sa Val, qui affrontat ab oriente in campo quem ipse Guillelmus ibi tenet, ab occidente in podio de Monte Acuto, et non tenetur dare aliquid, cum non teneatur pro dicto altari. Et cum fuisset denegatum quod non sit alodium nec teneatur pro alio domino, dictus Guillelmus inde aliquid non ostendit. Item, tenet alium campum a SSa Val et affrontat ab oriente in cacumine Podii et dicit quod non tenetur pro [dicto] altari, et cum sibi extiterit denegatum quod sit alodium nec quod teneatur pro alio domino, dictus Guillelmus inde aliquid non probavit. Item, dicit quod tenet alium campum in eodem loco vocato A SSa Val et dicit quod non tenetur pro altari predicto, et cum sibi fuisset denegatum quod esset alodium vel quod pro alio domino teneatur, predictus Guillelmus inde aliquid non probavit. Item, dicit quod tenet pro dicto altari caput mansum de Costa cum ferregenilibus, qui ibi sunt contigui, dubitat tamen si omnia predicta tenentur pro dicto altari, eo quia ipse prestat annuatim pro censu unum par gallinarum ratione predictorum ferregenialium Sancto Andree de Pedriniano sive capellano eiusdem et preterea facit rectori dicti altaris in uno anno duos solidos bone monete et unam Eyminam de civata ad mensuram agnorum et in alio anno quatuor solidos bone monete et unam Eyminam de civata ad eandem mensuram. Item, tenet pro dicto altari unam fexiam, que est in loco vocato Fexes et affrontat ab oriente in ripparia, ab occidente in via publica et prestat inde tascam et braciaticum. Item, tenet aliam fexiam in dicto loco, que affrontat ab oriente in ripparia, a meridie in fexia Guillelmi Mayol, de qua non tenetur dare aliqua agraria neque censum et est de tenedone mansi de Costa. Item, tenet aliam fexiam in dicto loco, que affrontat ab oriente in ripparia, ab occidente in via et non donat inde aliquid nec tenetur dare; et, cum fuisset sibi negatum ipsam fexiam esse alodium nec pro alio domino teneatur, ipse Guillelmus inde aliquid non probavit. Item, tenet aliam fexiam in loco vocato Turrucella et affrontat ab oriente in torrente de Moledel, a meridie in fexia Guile Boffile, de Piru; et donat inde dicto altari tascam et braciaticum expletorum. Item, tenet pro dicto altari quandam fexiam in loco vocato Buyges et affrontat ab oriente in vinea Arnaldi Cellarie, ab occidente in via publica, scilicet quandam partem ipsius fexie, sicut ibi terminata est et dat de illa parte tascam et braciaticum. Item, tenet unam fexiam terre in loco vocato Fondeprim, que affrontat ab oriente in honore Arnaldi Caciani, ab occidente in vinea Arnaldi Cellarie et non donat inde agraria neque censum; et, cum sibi fuisset denegatum ipsam fexiam esse alodium nec quod pro alio domino teneatur, ipse Guillelmus inde aliquid non probavit, nisi quod dixit quod est de tenedone mansi de Costa. Item, tenet unam fexiam terre in loco vocato Val Martés, que affrontat ab oriente in fexia Arnaldi de Abeyars, ab occidente in alia fexia, quam dictus Guillelmus ibi tenet, et non hostendit pro quo domino teneatur nec quod sit alodium, cum sibi fuerit denegatum esse alodium et quod pro alio teneretur. Item, tenet unum campum in loco vocato Valilonga, qui affrontat ab oriente in camino publico, ab occidente in rego, et tenet ipsum pro Arnaldo de Apiliariis. Item, dicit quod tenet aliquas quintanas iuxta hospicium suum ex parte orientis, quas non tenet

pro dicto altari, et non probavit quod sint alodia nec teneantur pro aliis dominis, cum hoc sibi extiterit denegatum. Item, tenet unam vineam in loco vocato Aguals et affrontat ab oriente in honore Arnaldi Caciiani, ab occidente in honore de Casadaval et tenet eam pro alio et titulum inde hostendit. Item, tenet unam fexiam cum orto ante ianuam et affrontat ab oriente in dicta ripparia sive rego, ab occidente in via publica; et tenetur per priorem de Crudiliis et hostendit cartam. Item, tenet unam vineam in loco vocato A Ssuure et affrontat ab oriente et occidente in vinea Arnaldi de Apiliariis, quam non concedit tenere pro dicto altari sed pro alio domino et postea non hostendit quod sit alodium nec quod pro alio teneretur, cum hoc sibi extiterit denegatum».

Et factis hinc inde pluribus positionibus pro utraque parte, quarum quidem quedam sunt negate et quedam concesse, et super negatis fuerunt postea iniuncte probaciones super omnibus, que in iudicio hostense et propositae fuerunt utrique parti. Dictus Guillelmus de Villanova, ad eius intencionem fundandam, plura instrumenta produxit, de quibus alia pars peciit translatum et fuit sibi concessum. Verum aliqua pars testes aliquos non produxit. Tandem, renuntiaverunt partes de facto. Et, ex propositis et in iure hostensis et concessis, ferri a iudice sententiam exigerunt.

«Unde, visis et auditis rationibus et allegationibus utriusque partis et confessionibus et instrumentis in iure productis diligenter inspectis et consideratis, habitoque prudentum consilio, ego Bernardus de Cistella, iudex datus et assignatus in hac causa ab Arnaldo Riboti, clerico tenente seu administrante locum et honores pertinentes ad altare Sancte Margarite, quod situm est in ecclesia sancti Danielis, tam in parrochia Sancti Andree de Petriniano quam in aliis locis, condempno Guillelmum de Villanova, hominem proprium dicti altaris, in prestatione agrariorum, scilicet in una tascha expletorum tantum cuiusdam campi, qui dicitur Val Martés et cuiusdam fexie terre, que est in loco vocato Aguals, que sunt in parrochia Sancti Andree de Petriniano, et affrontat ipsa fexia ab oriente in honore Arnaldi Caciiani, ab occidente in honore de Casadaval; et dictus campus affrontat ab oriente in Serra de Monte Acuto, ab occidente in torrente. Item, condempno ipsum Guillelmum in prestatione agrariorum, scilicet, in una tascha tantum expletorum cuiusdam campi, quem ipse Guillelmus tenet As Pontenal in eadem parrochia et affrontat ab oriente in vinea ipsius Guillelmi. Item, condempno ipsum Guillelmum in prestatione agrariorum, scilicet in una tascha tantum expletorum cuiusdam toroni terre, quem ipse Guillelmus tenet in eadem parrochia, in loco vocato Riudoyne et affrontat ab oriente in via publica, ab occidente in ripparia. Item, condempno dictum Guillelmum in prestatione agrariorum, scilicet in una tascha tantum, cuiusdam campi qui dicitur de Sa Val, quem ipse Guillelmus tenet in eadem parrochia et affrontat ab oriente in alio campo, quem ipse Guillelmus ibi habet, et ab occidente in Podio de Monteacuto. Item, condempno dictum Guillelmum in prestatione agrariorum, scilicet, in una tascha tantum expletorum cuiusdam alterius campi, quem ipse Guillelmus habet in eodem loco et affrontat ab oriente in cacumine Podii. Item, condempno dictum Guillelmum in prestatione agrariorum, scilicet in una tascha tantum, cuiusdam alterius campi, quem ipse Guillelmus habet seu tenet in eodem loco.

Item, condempno ipsum Guillelmum in prestacione agrariorum cuiusdam vinee, scilicet in una tasca, quam ipse Guillelmus habet seu tenet in eadem parrochia, in loco vocato A Ssudre et affrontat ab oriente et ab occidente in vinea Arnaldi de Apiliariis. Et omnia predicta agraria dictarum terrarum dicto Arnaldo Riboti clerico, nomine et ratione altaris Sancte Margarite, adiudico. Item, condempno dictum Guillelmum quod teneat pro dicto altari omnes quintanas quas habet et tenet iuxta hospicium suum versus orientem, ut nunc sunt, sub censu quem prestat ratione mansi de Villanova, et hoc dicto Arnaldo nomine et ratione dicti altaris adiudico. Item, condempno dictum Guillelmum in prestacione agrariorum, scilicet in una tascha tantum expletorum cuiusdam fexie mansi de Costa, quam ipse Guillelmus habet et tenet in eadem parrochia, in loco vocato A sses Fexes et affrontat ab oriente in Ripparia, a meridie in fexia Guillelmi Mayol. Item, condempno dictum Guillelmum in prestacione agrariorum, scilicet in una tascha tantum expletorum cuiusdam fexie terre, quam ipse Guillelmus habet et tenet in eadem parrochia, in loco vocato sa Dapriyn (?), et affrontat ab oriente in honore Arnaldi Caciani, ab occidente in vinea Arnaldi Cellarie. Item, condempno dictum Guillelmum in prestacione agrariorum, scilicet in una tascha tantum, expletorum cuiusdam fexie terre, quam idem Guillelmus habet et tenet in eadem parrochia, in loco vocato Val Martés, et affrontat ab oriente in fexia Arnaldi de Apiliariis, ab occidente in alia fexia, quam dictus Guillelmus ibi tenet. Et hec omnia agraria dictarum terrarum dicto Arnaldo Ribod clerico, nomine et ratione altaris Sancte Margarite, adiudico. In omnibus aliis petitionibus intentatis a dicto Arnaldo Ribod contra ipsum Guillelmum de Vilanova, ipsum Arnaldum Riboti, nomine altaris Sancte Margarite, et ipsum altare condempno et ipsum Guillelmum inde absolvo». Lata fuit hec sententia XII kalendas marcii anno Domini millesimo CC LXX primo, presentibus partibus et presentibus Avinione clerico, Ferrario de Flaciano, et Berengario de Flaciano et quibusdam aliis.

Sig^{num} Berengarii de Cistella, qui hanc sententiam tuli, subscribo.

Ego, Petrus Arnallus SSS de Burdillis, mandato dicti Bernardi de Cistella iudicis, hoc scripsi cum raso et emendato in vigesima linea et suprascripto in vigesima sexta linea, ubi dicitur, «mansi de Costa».

6

1319 (1318) març 4. Osor

Copenhague, Det kongelige
Bibliotek, Ny kgl. Sml.
1719, 2.º (96)

Bernat de Romaguères requereix Jaume de Sant Hipòlit, procurador de Sibilla de Saga, senyora d'Osor, a certificar-se dels drets d'ell, demandant, abans de pronunciar sentència en la qüestió que l'enfronta amb Arnau de Reig.

Pergamí. 207 × 162 mm. Al dors: «OZOR 25»(?) i «1200».

Noverint universi quod in presentia mei scriptoris et testium infrascriptorum,

Bernardus de Romegeriis, de parrochia sancti Petri de Osorio, obtulit et per me dictum scriptorem legi fecit venerabili Jacobo de Sancto Ipolito, militi, procuratori nobilis domine Sibillie de Saga, quamdam cedulam papiream, cuius tenor talis est: «Dauant uós, honrat seyor En Jacme de sent Ipòlit, percurador de la nobla madona Sibília de Saga, diu e soplega En Bernat de ses Romegeres per si e per son fil que, con éls ayen compromès en poder uostre d'estar a dita e a coneguda e a arbitració uostra per raó d'alcun contrast e enbargament que Arnau de Rechs, percurador dels hòmens de la Celera de Osor li fa per raó de destret de moliya dels dits hòmens de la Celera, que-l dit Bernat de ses Romegeres si aferma auer en los dits hòmens, soplega instantment aytant con pot lo dit Bernat de ses Romegeres e son fil, a uós, sèyner En Jacme, que ans que pronunciets en lo dit contrast, uos certifiquets del dret d'aquel Bernat perquè injúria no sia feta a él per auant ne a uós, sèyner En Jacme, no sia càrech en ànima, mayorment con lo dit Bernat de ses Romegeres si profer a proua de son dret en poder uostre e ledexmament certificar e prouar en poder uostre de son dret perquè deliberació en les coses mils puscats auer e d'aquestes coses requer lo dit Bernat de ses Romegeres a l'escruià dejús anomenat que'n sia feta carta pública per auer memòria per auant, so és, En Guillem Dalmau». Quod fuit actum IIII. nonas martii, ante pulsationem tertie, anno Domini M CCC XVIII, presentibus testibus Guillelmo Vengiu, Petro de Solanes, Vitale de Terradis. Et dictus Arnaldus de Rechs, tamquam ille pro quo res fit, petiit translatum et acordium.

Sig^lnum Guillelmi Dalmatii, presbiteri seruiantis in ecclesia sancti Petri de Osorio pro Geraldo d'Espeluncha, rectore eiusdem et publico notario, qui hec scripsit et clausit cum raso et emendato in XVIII linea, ubi dicitur «ante pulsationem tertie» et «anno» prefixo.

7

1421 agost 11. La Sagrera d'Osor

Copenhague, Det kongelige
Bibliotek, Ny kgl. Smf.
1719, 2.º (175)

Sis prohoms de la Vall d'Osor pronuncien sentència arbitral sobre la resclosa construïda en la riera, davant la plaça de la Sagrera d'Osor.

Pergamí. 286 × 388 mm. Al dors: resums del contingut i «OZOR 54» i «1400».

En Pere de Sererols, Bernat de Sarsanedes, Lorenç ça Codina, de parròquia de Sosqueda; Arnau Simon, Guillem des Coral, de parròquia de Osor; e Matheu Vilar, de la Sagrera d'O[sor], e tots de la vall de Osor, axí con a prohoms abtes e suficients en obres de cases e de fusta e de ffet de molins e d'aygües e de rechs e a regonèxer e veura les coses de[va]ll scrites elegits a requesta e de voluntat de les parts deuall scrites per lo honorable En Pere des Colomer, jutge ordinari de la Vall de Osor, per veura e regonèxer algune qüestió e contrast que faya lo honrat En Johan de Galliners, donzell, en nom seu propri, axí

com a senyor de la casa de Las Romageres e axí com a procurador e conjuncta persona de madone Marquesa, sa muller, heretera de la casa de la Mathe en la resclosa, le qual, algun temps ha, s'és feta per rahó de fer molins draper o drapers en la Riera d'Osor dessus e prop lo pont de la dita Sagrera d'Osor, qui és devant le plassa de la dita Sagrera, dient e affermant que la dita resclosa s'és ffeta en gran perjudici e dan del molí appellat de Mirapeus, qui és mig per mig per indivís dels dits marit e muller axí com hereus de les dites cases e açò per tal com l'ayga de la dita Riera, per rahó de la dita resclosa, sta enbassada e majorment en temps que creix per les pluges embarga l'ayga del rech del dit molí de Mirapeus com hix del cacol, engorgant lo dit caquol e rodet e en altra manera dampnificant e perjudicant lo dit molí. E N'Arnau de Puigborrell, parayre, al qual és stat stablert e donade licència de fer lo molí draper vers la part de cers de la dita Riera e En Bernat de Pixarelles, parayre, al qual és stat consentit de fer altre molí draper vers la part de mig jorn de la dita Riera, dient lo contrari, ço és que la dita resclosa dels dits molins drapers en res no dampnifique ne embargue lo dit molí de Mirapeus ne lo molra d'aquell. Los dits promes e commissaris elegits a veura, regonèxer e determenar la dita qüestió ensemps ab lo dit honrat jutge, appellades les dites parts e aquelles plenàriament hoydes, ço és, tot ço que devant ells han volgut dir, proposar e allegar e vista a ull la dita qüestió, so és, lo dit molí de Mirapeus e lo cacol e rodet e rech dejús lo caquol del dit molí, lo qual rech discorra en la dita Riera d'Osor e vista la dita resclosa dels ditz molins drapers e livellat ab livell quant ha a montar le dita ayгаа de la dita Riera de Osor ans que engorch ffahent dan al dit molí de Mirapeus ne embarch o ffassa perjudici al rodet o molra d'aquell; e vistes, ateses e regonegudes totes altres coses veedores, atenedores e regonexedores sobre lo dit fet; e haüt sobra assò acort e deliberació sobre les dites coses, prestat per los dits promes segrement de haver-sa en açò bé e leyalment, faeren lur determinació, declaració e ralació, ço és, que la dita resclosa dels dits molí o molins drapers, no exequant-le més que vuy és ne engorgant dessus la dita resclosa l'ayгаа de la dita Riera d'Osor més que vuy és, no ffa ne farà dan, tant com lur saber pot conèxer e veura, en lo dit molí de Mirapeus ne aquell ambarga ne perjudica ne embargarà ne perjudicarà en lo molra. E per tal que la dita resclosa dels dits molins drapers en l'esdeuenidor no's puxa exequar ne fer pus alta que vuy és ne engorgar l'ayгаа de la dita Riera sobra la dita resclosa més que vuy és, los dits pròmens e commissaris, present lo dit honrat jutge, han feta vna creu ab punta de martell en vna rocha qui és a la ora de la dita Riera e al cap e sobre la dita resclosa a la part de cers de la dita riera e a la entrade del rech del molí draper qui és ves la dita part de cers e la dita rocha és en frontera del ort d'En Bernat ça Corbera, àlias Mergerit, de la dita Sagrera, la qual creu és stada feta en la dita rocha per senyal e designació que l'ayгаа sobra la dita resclosa no engorg ne puig en temps que sia l'ayгаа clara e comunament passant per la dita Riera pus amunt de la traussa de la dita creu, car açò no sie entès en lo temps que l'ayгаа tèrboll o crescude per pluges. E, no pujant ne engorgant l'ayгаа de la dita Riera més amunt de la travessa de la dita creu, la dita resclosa dels dits molins drapers empertostemps hage ésser ffeta e stant en aquesta manera, no

farà dan o perjudici al dit molí de Mirapeus. E aquesta relació e declaració ffaeren e dixeren en lurs consciències, tant com lur humana fragilitat pot conèixer ésser vera e justa. Però declararen que, si en l'esdeuenidor per fortuna de la dita Riera o lauassis o altre cas en e sobre les dites coses feyen algunes coses adobar, esmenar, corregir o declarar, que puxa ésser fet ladons a instància de les dites parts o algune d'aquelles, sagon a la hondrade cort de la dita vall o jutge ordinari d'aquella o a pròmens per la dita cort o jutge elegidors ben serà vist ffaador. E d'aquestes coses a quescuna part sien fetes tantes cartes o actes auttèntichs com ne seran demanades per hauer memòria en l'esdeuenidor.

Ffuit lata dicta sentència, relacio sive declaracio per dictos iudicem et proceres intus cimiterium Sacrarie Sancti Petri de Osorio per dictum iudicem de voluntate dictorum procerum die undecima augusti anno a nativitate Domini millesimo quadringentesimo vicesimo secundo, presentibus dictis partibus et testibus, videlicet venerabili Bernardo de Rechs, milite, Johanne ses Ombreses et Francisco Bayer, de Osorio.

Sig^hnum Petri Sasala, rectoris ecclesie sancti Petri de Osorio et notarii publici eiusdem, auctoritate domini vicensis episcopi, qui in predictis interfui et requisitus clausi cum supraposito in XI linea, ubi dicitur «dits».

8

Copenhague, Det kongelige
Bibliotek, Ny kgl. Sml.
1719, 2.º (379)

TRALAT DE LES RENDES QUE LA CATLANIA DE SOLTERRA PREN EN LOS TERMES E PARRÒQUIES DEVAL SCRITES AXÍ COM DEVAL PER MANUT ÇA CONTÉN

Pergamí. 720 × 423 mm. Lletra del s. xv. Al dors: «OZOR 45» (ara 379). «Lle-vador de les rendes de la castlania de Solterra».

Primerament fa lo Mas delà del riu tasca de blat e de cànem e de li e trescol de vi e mige cortera censal de vi e una galina e un feix de palla e una ollada de cols e tres ous e un formatge da quest e un spatlar de carn de porch e un menjar de messes de tres homes e de venemes, si hom hi trescola, de tres homes.

Ítem, fa lo mas Picornell tasca de tot gra e de cànem e de li e trescol de vi. Ítem, dos menjars, un de messes e altro de trescol, cascú de tres menjadors. Ítem, una galina la un any e l'altro dues. Ítem, fa en l'any que no fa parell de galines, un braó, cascun any un spatlar. Ítem, un feix de palla. Ítem, una ollada de cols. Ítem, da quest, tres ous e un formatge.

Ítem, fa lo Mas del Riu deçà tasca de tot gra e trescol de vi e mige quartera de vi censal. Ítem, dos menjars, un de messes e altro de trescol, de tres menjadors cascú. Ítem, tasca de cànem e de li. Ítem, fa la un any un braó e l'altro un (*sic*) galina. Ítem, da quest, tres ous e un formatge. Ítem, un feix de palla e una ollada de cols.

Ítem, fa lo Mas deçà vila tasca de tot gra e trescol de vi e un spatlar de

carn de porch e una gallina. Ítem, tasca de cànem e de li. Ítem, una ollada de cols e un feix de palla. Ítem, fa da quest tres ous e un formatge. Ítem, dos menjars, un de messes e altro en temps de trescol, cascun de tres menjadors.

Ítem, fa lo mas Bofil tasca de tot gra e de venema e de cànem e de li. Ítem, una ollada de cols e tres ous e un formatge da quest.

Ítem, fa lo mas de ça Sala de Capels tasca de tot gra e de venema e de cànem e de li. Ítem, un braó e una ollada de cols e un feix de palla. Ítem, tres ous e un formatge da quest.

Ítem, fa lo mas des Torrent, tasca de tot gra, trescol de vi e tasca de cànem e de li. Ítem, un menjar de tres menjadors. Ítem, una gallina la un any e no l'altro. Ítem, un spatlar de carn. Ítem, un feix de palla e una ollada de cols. Ítem, tres ous e un formatg (*sic*) da quest.

Ítem, fa lo mas des Soler tasca de tot gra e trescol de vi e tasca de cànem e de li. Ítem, un spatlar de carn. Ítem, una galina. Ítem, dos menjars, un de messes e altro com hom trescola, cascú de tres menjadors. Ítem, un feix de palla. Ítem, una ollada de cols. Ítem, tres ous e un formatge da quest.

Ítem, fa lo mas de Valpregona d'Amunt tasca de tot gra e de cànem e de li e de venema, si n'i ha. Ítem, tres ous e un formatge da quest. Ítem, una quorterera de vi censal. Ítem, cinc sous, vuit diners de çens.

Ítem, fa lo mas de Valpregona de Val tasca e una quorterera de vi censal e tres ous e un formatge da quest.

Ítem, fa lo mas Boscà de Doys tres ous e un formatge da quest.

Ítem, fa lo mas d'En Leó des Donys tres ous e un formatge da quest.

Ítem, fa lo mas de Prat des Doys tres ous e un formatge da quest.

Ítem, fa lo mas de Puigpíxot tres ous e un formatge da quest.

Ítem, fa lo mas de ça Rocha tres ous e un formatge da quest.

Ítem, fa lo mas de son Roqar tres ous e un formatge da quest.

Ítem, fa lo mas de Ponç de Querós dos ous e un formatge da quest.

Ítem, fa lo mas Carbonell dos ous e un formatge da quest. Ítem, cinc sous, quatre diners censals.

Ítem, fa lo mas de ça Coma de Querós tres ous e un formatge da quest. Ítem, quatre sous e quatre diners de cens.

Ítem, fa lo mas Oler tres ous e un formatge da quest. Ítem, cinc sous, quatre diner (*sic*) de çens.

Ítem, fa lo mas de Puig de Querós tres ous e un formatge da quest. Ítem, cinc sous, quatre diners censals.

Ítem, fa lo mas Claver tres ous e un formatge da quest.

Ítem, fa lo mas Andreu dos sous per perna per lo molí. Ítem, tasca de tot gra e de venema e de totes coses. Ítem, tres ous e un formatge da quest.

Ítem, fa lo mas Miyà de la Yla, tasca de tot gra e de venema e de cànem e de li, si n'i ha. Ítem, tres ous e un formatge da quest.

Ítem, fa lo Ferrer de ça Yla tasca de tot gra e de venema. Ítem, tres ous, un formatge da quest.

Ítem, fa lo mas Soterrell tasca de tot gra e de venema e de cànem e de li. Ítem, un menjar de meses de tres menjadors.

Ítem, fa lo mas des Casals de Vall tasca de tot gra e de venema e de cànem e de li. Ítem, un menjar de tres menjadors la un any e no l'altro.

Ítem, fa lo mas des Casals d'Amunt tasca de tot gra e de venema e de cànem e de li e un menjar la un any e no l'altro. Ítem, fan los masos dels Casals, abdosos ensemps, una cortera de civada e un vuytà de forment, axí com lus ve. Ítem, la quarta part de la perna. Ítem, cinc ous e un formatge da quest, axí com lus ve. Ítem, una olada de cols e un feix de palla an l'any que lus ve.

Ítem, fa lo mas de Levayes tasca de tot gra e de venema e de cànem e de li. Ítem, un menjar de messes de tres menjadors. Ítem, tres cortans de avena la un any e no l'altro. Ítem, quest com li ve. Ítem, una olada de cols e un feix de palla a l'any que li ve. Ítem, perna, axí com és acostumat.

Ítem, fa lo mas de Camplà tasca de tot gra, de venema e de cànem e de li. Ítem, un vuytà de forment com li ve. Ítem, tres cortans de civada la un any e no l'altro. Ítem, perna, axí com és acostumat. Ítem, un menjar de messes de tres menjadors. Ítem, cinc ous e un formatge da quest, axí com lus ve. Ítem, una ollada de cols e un feix de palla, axí com los ve.

Ítem, lo mas de Ribes Jovayes, tascha. Ítem, un menjar de un menjador, de messes.

Ítem, fa lo mas de Muntalt tascha.

Ítem, fa lo mas des Crosos tascha.

Ítem, fa lo mas de ça Fàbraga de Valorç tascha de gra e de venema. Ítem, una galina. Ítem, un vuytà de civada e dos diners per fogasses. Ítem, dos diners de çens.

Ítem, fa lo mas d'En Plana de Valorç, tascha de gra e de venema. Ítem, una galina. Ítem, mig vuytà de civada. Ítem, dos diners per fogasses.

Ítem, fa An Colomer de Valorç e En Valicrosa per casernes tascha de tot gra per casernes. Ítem, dues galines censals. Ítem, un vuytà de forment tots anys ab En Valicrosa. Ítem, una perna ab En Valicrosa. Ítem, una cortera de civada ab En Valicrosa. Ítem, un menjar de tres menjadors de pa e de vi e de carnsalada e d'ous e de formatge o un vuytà de forment ab En Valicrosa ensemps.

Ítem, fa lo mas des Clos tascha. Ítem, dos sous, vuit diners de çens. Ítem, un braó e civada e fogasses.

Ítem, fa lo mas d'En Falip ça Serra un diner de çens.

Ítem, fa lo mas d'En Berenguer ça Serra un diner de çens.

Ítem, fa lo mas d'En Jacme ça Serra un diner de çens.

Ítem, fa lo mas de Corbeyes un vuytà de blat censal.

Ítem, fa lo mas de Ribes Canines dues mesures de blat.

Ítem, fa lo mas d'En Ramon de Ribes dues mesures de blat.

Ítem, fa lo mas d'En Ferrer de Vilaret dues mesures de blat. ||

Ítem, fa lo mas Capel dues mesures de blat.

Ítem, fa lo mas Solà de Vilaret una mesura de blat.

Ítem, fa lo mas des Somps, tascha. Ítem, dos sous, vuit diner (!) de çens. Ítem, mige cortera de civada de cens e fogasses. Ítem, un braó. Ítem, un menjar de tres [menjadors de m]esses.

Ítem, fa lo mas Ferrer tres ous e un formatge da quest.

- Ítem, fa lo mas de Casabosca un quest.
- Ítem, fa lo ma (!) d'En Bernat de Matamalela tres ous e un formatge da quest.
- Ítem, fa lo mas d'En Pere de Matamalela tres ous e un formatge da quest e una mesura de blat.
- Ítem, fa lo mas d'En Polich tres ous e un formatge de quest.
- Ítem, fa lo mas de S'Aulet tres ous e un formatge de quest. Ítem, l'altro Aulet astratal.
- Ítem, fa lo mas de Matamala tres ous e un formatge da quest.
- Ítem, An Nabot fa tres ous e un formatge da quest.
- Ítem, fa lo mas Astorch tres ous e un formatge da quest.
- Ítem, fa lo mas d'En Forest tres ous e un formatge de quest.
- Ítem, fa lo mas d'En Guiem de Raxach quatre diners censals.
- Ítem, fa lo mas d'En Moragues ab son vahí tres ous da quest.
- Ítem, fa lo mas d'En Comes ab sa vahina tres ous e un formatge de quest.
- Ítem, fa lo mas d'En Serra tres ous e un formatge de quest.
- Ítem, fan los masos de les Uyastres enfra abdosos tres ous e un formatge de quest.
- Ítem, fa lo mas de ça Fàbrega de Val tres ous e un formatge de quest.
- Ítem, fa lo mas d'En Bernat ses Auledes un tió de foch.
- Ítem, fa lo mas d'En Guilamar un anap d'aygua a Fontcuberta.
- Ítem, fa lo mas des Clapés tres ous e un formatge de quest.
- Ítem, fa lo mas Carbó tascha e un menjar de tres menjadors de pa e de carn e d'ous e de formatge, e un vuytà de forment. Ítem, un braó. Ítem, tres ous e un formatge.
- Ítem, fa lo mas de Salom tres ous e un formatge.
- Ítem, fa lo mas de ça Tayada tres ous e un formatge.
- Ítem, fa lo mas Mascort un vuytà de blat censal.
- Ítem, fa lo mas d'En Calm tres ous e un formatge. Ítem, una galina.
- Ítem, fa lo mas Guiu tres ous e un formatge.
- Ítem, fa lo mas de Tortadés tres ous e un formatge. Ítem, una mesura de blat.
- Ítem, fa lo mas d'En Figuera tres ous e un formatge. Ítem, una mesura de blat. Ítem, deu e malla ab son parcer.
- Ítem, fa lo mas des Solà tres ous e un formatge. Ítem, dues mesures de blat.
- Ítem, fa lo mas d'En Col pal mas d'Aques dues quintes de civada.
- Ítem, fa lo mas de Caseles per Capdayn sis diners de moltó.
- Ítem, fa lo mas de ça Serra tres ous e un formatge da quest.
- Ítem, fa lo mas d'En Pere des Croses tres ous e un formatge e un diner de cens.
- Ítem, fa lo mas d'En Andreu des Croses tres ous e un formatge e un diner de cens.
- Ítem, fa lo mas de Johan de Vilardem tasches. Ítem, setze diners de cens.
- Ítem, mig vuytà de blat de cens. Ítem, mig vuytà de forment e mig de saguel per fogasses. Ítem, un braó. Ítem, tres ous e un formatge. Ítem, un menjar. Ítem, una galina de cenç.
- Ítem, lo mas d'En Pere Simon tres ous e un formatge.

Ítem, fa lo mas d'En Bernat de Vilardem tasches e vuit diner e malla. Ítem, un menjar. Ítem, tres ous e un formatge.

Ítem, fa lo mas des Prat tasches e tres ous e un formatge.

Ítem, fa lo mas Comte tres ous e un formatge.

Ítem, fa lo mas Beluga tres ous e un formatge. Ítem, dotze diner de cens.

Ítem, fa lo mas de s'Aulina tres ous e un formatge. Ítem, un vuytà de blat censal.

Ítem, fa lo mas d'En Pere Gener tres ous e un formatge. Ítem, quatre diner de çens.

Ítem, fa lo mas de Burgada tasches.

Ítem, fa lo mas d'En Pere de Busquets tres ous e un formatge.

Ítem, fa lo mas de Huliarts tasches, tres ous e un formatge.

Ítem, fa lo mas Tió tasches.

Ítem, fa lo mas d'En Johan de Vilabela un parell de gallines. Ítem, dues mesures de forment de fogasses. Ítem, dues mesures de blat. Ítem, tres ous e un formatge. Ítem, tascha.

Ítem, fa lo mas d'En Vilabela de Vall tascha e un parell de gallines. Ítem, una mesura de forment per fogasses. Ítem, tres ous e un formatge. Ítem, dues mesures de blat.

Ítem, fa lo mas de çes Terrades de Osor una quartera de vi censal. Ítem, tasches.

Ítem, lo mas des Castellet tascha e miga cortera de vi censal.

Ítem, lo mas d'En Bosch tascha e miga cortera de vi censal.

Ítem, fa lo mas des Pont, tascha e una cortera de vi censal.

Ítem, fa lo mas de Serceneda una cortera de vi censal e tascha.

Ítem, fa lo mas d'En Puygrovir tascha e una cortera de vi censal.

Ítem, fa lo mas d'En Barceló tascha.

Ítem, fa lo mas Gomir tasches. Ítem, nou sous, tres diner e malla de cens. Ítem, un vuytà de forment a l'any que li ve. Ítem, la part de la perna. Ítem, un menjar en messes, de tres menjadors.

Ítem, lo mas d'En Bayer nou sous, tres diners de cens.

Ítem, fa lo mas d'En Prat deu diner e maya la un any e l'altro deu diners.

Ítem, fa lo mas Ferran tasches e tres cortons de vi.

Ítem, fa lo mas de Solterra de Vall tasches e dues quarteres de vi. Ítem, un menjar entra Nadal e Carnestoltes, de dos menjadors, de pa e de vi e de carn. Ítem, tres sous e un formatge.

Ítem, fa lo mas de Solterra d'Amunt tasches. Ítem, tres cortons de vi censal. Ítem, tres ous e un formatge.

Ítem, fa lo mas de çà Riba de Vall tasches. Ítem, una quartera de vi censal. Ítem, tres ous e un formatge de quest.

Ítem, fa lo mas de Hubach taschas. Ítem, tres ous e un formatge.

Ítem, fa lo mas de Sa Riba tasches e una quartera de vi censal. Ítem, tres ous e un formatge.

Ítem, fa lo mas Balador tasches. Ítem, una quartera de vi censal. Ítem, tres sous e un formatge.

Ítem, fan los masos de Sengelats tasches.

Ítem, fa lo mas d'En Dalmau de Fonellet tasches. Ítem, quatre diners de cenç.

Ítem, lo mas de Gausach, taschas. Ítem, quatre diners de cenç.

Ítem, fa lo mas des Roura tascha.

Ítem, fa lo mas de ça Serra Nayolff tascha e miga quartera de vi censal.

Ítem, fa lo mas d'En Moyx tascha e miga cortera de vi censal.

Remembransa sia que fa En Simon de Font de Borrell del deuma de sent Mi-
quell de Solterra:

Primerament, en lo mas de Valpregona d'Evall.

Ítem, en Valpregona d'Amunt.

Ítem, an lo mas d'En Terrades.

Ítem, en lo mas d'En Bosch.

Ítem, en lo mas d'En Castellet.

Ítem, an lo mas d'En Pont.

Ítem, an lo mas d'En Cerceneda.

Ítem, an lo mas d'En Puygrovir.

Ítem, en lo mas d'En Barceló.

Ítem, an lo mas Gomir.

Ítem, an lo mas Ferran.

Ítem, an lo mas de Solterra.

Ítem, an lo mas damunt de Solterra.

Ítem, an lo mas de Riba d'Avall.

Ítem, an lo mas d'En Riba d'Amunt.

Ítem, an lo mas d'En Balador.

Ítem, an lo mas d'En Hubach.

Ítem, los masos d'En Sengelats.

Ítem, an lo mas de Levayes.

Ítem, en los masos des Casals amdós.

Ítem, an lo mas d'En Soterrell.

Ítem, an lo mas d'En Sala de Capel.

Ítem, an lo mas d'En Torrent.

Ítem, an lo mas d'En Vila.

Ítem, an lo mas d'En Soler.

Ítem, an tots los masos d'En Riu.